

การบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา
กลุ่มคุณภาพการศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2
THE ACADEMIC ADMINISTRATION ACCORDING TO THE THREEFOLD
TRAINING PRINCIPLES BY THE SCHOOL ADMINISTRATORS OF
NONG KAN QUALITY EDUCATION GROUP, THE OFFICE OF
LOEI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 2

¹จตุพล ขยันทำ, ²พระครูปลัดสมชัย นิสฺสโม และ ³พระครูปริยัติคุณรังสี
¹Chatupol khayantam, ²Phrakhrupalad Somchai Nissabho
and ³Phrakhru Pariyattikhunrangsi

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹chatupolkh@gmail.com

Received: May 26, 2024; **Revised:** June 28, 2024; **Accepted:** July 30, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 2) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพ

¹นิสิต, หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

²อาจารย์, ดร, สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร, สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

การศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ประชากร จำนวน 109 คน และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน เครื่องมือการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา 2. การบริหารงานวิชาการตามหลักหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้าน ด้านศีล 3. แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่า ผู้บริหารควรมีการจัดการวัดผลและประเมินผลโดยที่ไม่มีความลำเอียงหรือไม่เอื้ออำนวยให้กับฝ่ายใดๆ โดยเฉพาะ มีความเป็นปกติและยึดหลักคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมในการดำเนินงานของสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีจิตมุ่งมั่น และเอาใจใส่ในการทำหน้าที่ของตนเอง โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและสนับสนุนครูให้เข้าใจการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีประโยชน์ต่อผู้เรียน มีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยการเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่จำเป็นให้กับบุคลากรและนักเรียน ผู้บริหารควรมีความรู้ความสามารถและเข้าใจถูกต้องในการดำเนินการต่างๆ ในสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, หลักไตรสิกขา, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to 1) study the current state of academic administration by school administrators in the Nong Kan Quality Education Group, the Office of Loei Primary Education Service Area 2, 2) explore academic administration according to the Threefold Training principles, and 3) propose guidelines for academic administration based on the Threefold Training principles in the same context. This mixed-methods research involved a population of 109 individuals, Research tools include questionnaires and interviews conducted with 5 key informants. Research tools included a questionnaire and content analysis was used for data analysis.

The research results were as follows:

1. The academic administration according to the Threefold Training principles by the school administrators in in the Nong Kan Quality Education Group, the Office of Loei Primary Education Service Area 2 , was generally found to be at a high level, particularly in the highest aspect of educational supervision.

2. Overall and specific aspects of academic administration according to the Threefold Training principles were rated highly, especially in the highest aspect of morality (Sīla).

3. Guidelines for academic administration based on the Threefold Training principles suggest that administrators should manage evaluation and assessment processes impartially and fairly, ensuring non-biased operations. Administrators should be committed and attentive to their responsibilities, prioritizing the promotion and support of teachers to understand and implement effective teaching methods beneficial for learners. An environment conducive to learning and skill development for staff and students should be fostered. Administrators are expected to possess the knowledge and skills to conduct various operations in the school effectively

Keywords: The academic administration, The threefold training principles, The school administrators

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มีเจตนารมณ์ที่ต้องการเน้นย้ำว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝัง จิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง เป็นพระประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของ ประเทศชาติรวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ การกีฬาและภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากลตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งพาตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้

ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องการศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาบุคคลสังคมและประเทศชาติ ทั้งนี้ เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านของประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

การศึกษาที่สากลบนพื้นฐานแห่งภูมิปัญญาไทย หลักไตรสิกขาคือหลักการพัฒนาชีวิตเพื่อให้ประสบผลสำเร็จและเป็นคนสมบูรณ์ แบบตามแนวพุทธ มีหลักสำคัญ 3 ประการคือ 1.อริสัลสิกขา คือศึกษาเรื่องศีล อบรมปฏิบัติให้ถูกต้องดีงาม ให้ถูกต้องตามหลักจุลศีล มัชฌิมศีล และมहाศีล ตลอดถึงปฏิบัติอยู่ในหลักอินทริยสังวร สติสัมปชัญญะ และสันโดษเป็นการศึกษาด้าน หรือขั้นตอนที่ฝึกปรือดูให้เกิดมีสัมมาวาจา สัมมากัมมันตะและสัมมาอาชีวะเจริญงอกงามขึ้น จนบุคคลมีความพร้อมด้านความประพฤติวินัยและความสัมพันธ์ทางสังคมถึงมาตรฐานของอารยชน เป็นพื้นฐานแก่การสร้างเสริมคุณภาพจิตได้ดี 2.อริจิตตสิกขา คือศึกษาเรื่องจิต อบรมจิตให้สงบมั่นคง เป็นสมาธิได้แก่ การบำเพ็ญสมณธรรมฐานของผู้บริบูรณ์ด้วยอริยศีลชั้นจันได้บรรลุฐาน 4 การศึกษาด้าน หรือขั้นตอนที่ฝึกปรือให้เกิดมี สัมมาวายามะ และสัมมาสติสัมมาสมาธิเจริญงอกงามขึ้น จนบุคคลมีความพร้อมทางคุณธรรม มีคุณภาพจิตสมรรถภาพจิตและสุภาพจิตพัฒนาถึงมาตรฐานของอารยชน เป็นพื้นฐานแห่งการพัฒนาปัญญาได้ดี 3.อริปัญญาสิกขา คือศึกษาเรื่องปัญญาอบรมตนให้เกิดปัญญาแจ่มแจ้ง ได้แก่การบำเพ็ญวิปัสสนากรรมฐานของผู้ได้ฌานแล้วจนได้บรรลุมรรค 8 คือเป็นพระอรหันติการศึกษาด้าน หรือขั้นตอนที่ฝึกปรือให้เกิดมี สัมมาทิฐิและสัมมาสังกัปปะ เจริญงอกงามขึ้น จนบุคคลมีความพร้อมทางปัญญาถึงมาตรฐานของอารยชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ด้วยปัญญา หลุดพ้นจากความยึดติดถือมั่นต่าง ๆ เป็นอิสระด้วยปัญญาอย่างแท้จริง (พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2532)

กลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองคัน ตำบลหนองคัน อำเภอกุหลาบ จังหวัดเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 มีการกิจหลักในการส่งเสริมการจัดการศึกษามัคคบังคับ ได้กำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไปในทิศทางที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะเวลา 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ จุติเน้นนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการแผนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน จำนวน 9 โรงเรียน จากประเด็นนโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ที่เกี่ยวข้องกับงานการบริหารวิชาการ ได้พบปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการคือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีโครงการต่างๆ มากมายที่เร่งรัดในการจัดกิจกรรมในช่วงระยะเวลาสั้นปีงบประมาณ ที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการสอนของครูผู้สอน ซึ่งบางครั้งเป็นกิจกรรมที่ไม่ตรงตามความต้องการของครูผู้สอน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เรื่อง การบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 เพื่อศึกษาและเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกลุ่มคุณภาพการศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 และนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ที่จะนำไปสู่การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลในสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จำนวน 109 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 3 คน และครูผู้สอน จำนวน 2 คน ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 รวมทั้งสิ้น 5 คน โดยการคัดเลือกวิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาและเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหาร กลุ่มคุณภาพการศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีผลการสังเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มคุณภาพการศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา 2.ด้านวัดผลและประเมินผลการศึกษา 3.ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4.ด้านการนิเทศการศึกษา 5.ด้านพัฒนาสื่อวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มคุณภาพการศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษา	n=จำนวนประชากร 109 คน			
	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา				
1. ผู้บริหารมีความรู้และความเข้าใจในหลักการและแนวทางการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา สนับสนุนการพัฒนาและการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4.41	0.49	มาก	3
2. ผู้บริหารมีการดำเนินงานกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และทิศทางการพัฒนาหลักสูตรอย่างเหมาะสมเพื่อให้หลักสูตรตอบสนองต่อความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน	4.47	0.50	มาก	2
3. ผู้บริหารได้หาแนวทางในการปรับปรุงเครื่องมือหรือวิธีการที่สามารถใช้ในการติดตามและประเมินผลของหลักสูตร เพื่อ	4.53	0.50	มากที่สุด	1

ปรับปรุงและพัฒนาตามความเหมาะสมของสถานศึกษาและบริบทของพื้นที่				
4. ผู้บริหารได้ดำเนินการประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาตามแผนงานที่กำหนดไว้โดยอาศัยเกณฑ์มาตรฐาน	4.53	0.50	มากที่สุด	1
รวม	4.49	0.50	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มคุณภาพการศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ให้ความสำคัญและความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาเพราะมีผลในการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ นี่คือเหตุผลที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอน

2. การบริหารงานวิชาการตามหลักหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มคุณภาพการศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้านศีล (การกระทำการดำเนินการที่เป็นปกตินิสัย)

การบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษา	n=จำนวนประชากร 109 คน			
	ความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1) ศีล (การกระทำการดำเนินการที่เป็นปกตินิสัย)				
1. ผู้บริหารมีการจัดการพัฒนาหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาสร้างหลักสูตรที่ทันสมัยยึดหลักมีเมตตากรุณาต่อเพื่อนร่วมงาน	4.06	0.86	มาก	4
2. ผู้บริหารมีการจัดการวัดผลและประเมินผลการเรียนยึดหลักยุติธรรมปราศจากความลำเอียง	4.53	0.50	มากที่สุด	1
3. ผู้บริหารมีการจัดการด้านการเรียนการสอนยึดหลักการปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริต	4.15	0.78	มาก	3
4. ผู้บริหารมีการจัดการนิเทศการศึกษายึดหลักปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสิ่งเสพติดให้โทษ	4.47	0.50	มาก	2

การบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษา	n=จำนวนประชากร 109 คน			
	ความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
5. ผู้บริหารมีการจัดการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษายึดหลักความเป็นระเบียบวินัยต่อผู้เรียน	4.03	0.84	มาก	5
รวม	4.25	0.74	มาก	

จากตารางที่ 2 ด้านศีล (การกระทำการดำเนินการที่เป็นปกตินิสัย) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือผู้บริหารมีการจัดการวัดผลและประเมินผลการเรียนยึดหลักคุณธรรมปราศจากความลำเอียง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีการจัดการวัดผลและประเมินผลการเรียนโดยที่ไม่มีความลำเอียงหรือไม่เอื้ออำนวยให้กับฝ่ายใดๆ โดยเฉพาะมีความเป็นปกติและยึดหลักคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมในการดำเนินงานของสถานศึกษาต่อไปได้ โดยที่การประเมินไม่ได้มีการมีลำเอียงใด ๆ ของผลการเรียนหรือการดำเนินงานของสถานศึกษาเองต่อผู้รับผลประโยชน์ใด ๆ ในสังคมวิชาการนั้น การรักษาความเป็นธรรมและความเป็นสิ่งแท้จริงมีความสำคัญอย่างมากในการเชื่อถือได้ของผลงานทางวิชาการและการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของสถาบันการศึกษา

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มคุณภาพการศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้านสมาธิ (มีจิตมุ่งมั่น เอาใจใส่ ตั้งใจทำหน้าที่)

การบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษา	n=จำนวนประชากร 109 คน			
	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
2) สมาธิ (มีจิตมุ่งมั่น เอาใจใส่ ตั้งใจทำหน้าที่)				
1. ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการดำเนินงานตามแผนหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรอย่างเป็นทางการและประชาสัมพันธ์เผยแพร่แผนพัฒนาในช่องทางต่าง ๆ	4.50	0.50	มากที่สุด	2
2. ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานด้านวัดผลและประเมินผลให้บรรลุเป้าหมาย และเมื่อมีปัญหาหรืออุปสรรคจะพยายามหาวิธีในการแก้ปัญหา	4.20	0.84	มาก	4
3. ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นส่งเสริมสนับสนุนให้ครูรู้และเข้าใจการจัดการเรียนการสอน อันเหมาะสม และมีประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.57	0.50	มากที่สุด	1

4. ผู้บริหารมีการจัดการนิเทศการศึกษาทำงานได้อย่างถูกต้องสร้างความเข้าใจ ให้ความรู้และคำแนะนำแก่บุคลากรยึดหลักทำงานอย่างมีความสุข เรียบง่ายและสงบ	4.10	0.80	มาก	5
5. ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นส่งเสริมครูในการจัดการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้เด็กนักเรียนมีแหล่งค้นคว้าความรู้ได้อย่างถูกต้องยั่งยืน	4.47	0.50	มาก	3
รวม	4.37	0.67	มาก	

จากตารางที่ 3 ด้านสมมติ (มีจิตมุ่งมั่น เอาใจใส่ ตั้งใจทำหน้าที่) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นส่งเสริมสนับสนุนให้ครูรู้และเข้าใจการจัดการเรียนการสอน อันเหมาะสมและมีประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีจิตมุ่งมั่นและเอาใจใส่ในการทำหน้าที่ของตนอย่างมาก โดยพวกเขาให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและสนับสนุนครูให้เข้าใจและเข้าใจการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีประโยชน์ต่อผู้เรียน ดังนั้น การบริหารจัดการในสถานศึกษามีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยการเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่จำเป็นให้กับบุคลากรและนักเรียน นอกจากนี้ ความมุ่งมั่นในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้าใจและปฏิบัติตามหลักการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมยังเป็นจุดเด่นที่สำคัญของผู้บริหารในสถานศึกษา

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มคุณภาพการศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 2 ด้านปัญญา (ความรู้ความสามารถ รอบรู้ มีความเข้าใจถูกต้อง)

การบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษา	n=จำนวนประชากร 109 คน			
	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
3) ปัญญา (ความรู้ความสามารถรอบรู้ มีความเข้าใจถูกต้อง)				
1. ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถจัดการพัฒนาหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษายึดหลักเหตุผลพิจารณาทุกครั้งก่อนลงมือกระทำการ	4.04	0.83	มาก	5
2. ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถดำเนินการให้มีกฎระเบียบและคู่มือการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรสถานศึกษา	4.51	0.50	มากที่สุด	1
3. ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยการจัดกิจกรรมฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การ	4.04	0.78	มาก	4

การบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษา	n=จำนวนประชากร 109 คน			
	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
เรียนรู้ มีเหตุผล มีความสามารถในการทำงานผ่านเกณฑ์ตาม วัตถุประสงค์				
4. ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถ รอบรู้ในการกำหนดนโยบาย ด้านการนิเทศการเรียนการสอนทำงานอย่างถูกต้อง	4.43	0.50	มาก	2
5. ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการจัดสื่อวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนพัฒนาทักษะในการเรียนรู้อย่าง ถูกต้องยั่งยืน	4.06	0.84	มาก	3
รวม	4.21	0.74	มาก	

จากตารางที่ 4 ด้านปัญญา (ความรู้ความสามารถ รอบรู้ มีความเข้าใจถูกต้อง) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถดำเนินการให้มีกฎระเบียบและคู่มือการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีความรู้ความสามารถและเข้าใจถูกต้องในการดำเนินการต่างๆ ในสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ ผู้บริหารยังมีความสามารถในการดำเนินกฎระเบียบและคู่มือการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนั้น การบริหารจัดการในสถานศึกษามีการนำความรู้และความสามารถมาประยุกต์ใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการทั้งในด้านการสอนและการบริหารทั่วไปให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษา
กลุ่มคุณภาพการศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ที่สำคัญมีดังนี้

3.1 ด้านศีล ผู้บริหารมีการจัดการวัดผลและประเมินผลโดยที่ไม่มีความลำเอียงหรือไม่เอื้ออำนาจให้กับฝ่ายใดๆ โดยเฉพาะ มีความเป็นปกติและยึดหลักยุติธรรมอย่างเป็นรูปธรรมในการดำเนินงานของสถานศึกษาต่อไปได้

3.2 ด้านสมาธิ ผู้บริหารมีจิตมุ่งมั่นและเอาใจใส่ในการทำหน้าที่ของตนอย่างมาก โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและสนับสนุนครูให้เข้าใจและเข้าใจการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีประโยชน์ต่อผู้เรียน มีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยการเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่จำเป็นให้กับบุคลากรและนักเรียน

3.3 ด้านปัญญา ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถและเข้าใจถูกต้องในการดำเนินการต่างๆ ในสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ และความสามารถในการดำเนินตามคู่มือการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีประเด็นที่สำคัญได้นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา อาจเป็นเพราะกลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองคัน ตำบลหนองคัน อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 มีการกิจหลักในการส่งเสริมการจัดการศึกษาภาคบังคับ ได้กำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไปในทิศทางที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะเวลา 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) นโยบายกระทรวงศึกษาธิการจุดเน้นนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการแผนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนจำนวน 9 โรงเรียน จึงส่งผลให้สภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ พระชนากร วชิรธมโม (โพธิ์วัน) (2554) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคลากรการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตบางกอกใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 65 ด้านการวางแผนบุคลากร ด้านการสรรหาบุคลากร ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน และด้านการพัฒนาบุคลากร มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทำให้ได้แนวทางในการบริหารบุคลากรว่า ควรมีการวางแผนบุคลากรให้เหมาะสมกับตำแหน่งงาน เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการสรรหาบุคลากร มีการส่งเสริมด้านการฝึกอบรมสัมมนาทาง วิชาการส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมและการปฏิบัติธรรม และให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามความสามารถของแต่ละบุคคลอย่างมีความยุติธรรม

2. การบริหารงานวิชาการตามหลักหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะวิธีการและรูปแบบของการบริหารต่างๆ อีกทั้งคุณลักษณะที่พึงประสงค์และทักษะการบริหารงานโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานใน

แนวทางตามหลักไตรสิกขา มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือศีล สมาธิ ปัญญา เป็นกระบวนการปฏิบัติ หรือกระบวนการพัฒนา 3 ด้าน คือศีล เป็นหลักการพัฒนาระดับความสัมพันธ์ กับสิ่งแวดล้อม สังคม สมาธิ เป็นหลักการพัฒนาจิตใจให้มีสมรรถภาพและประสิทธิภาพในการคิดพิจารณาตัดสินใจ กระทำหรือไม่กระทำการใด ๆ ปัญญา เป็นหลักการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ รู้จักสิ่งทั้งหลายตามที่เป็น และสามารถแยกแยะวิเคราะห์สืบทาหาเหตุของสิ่งทั้งหลายได้ชัดแจ้งไตรสิกขาจึงเป็น กระบวนการ พัฒนาแบบบูรณาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวิริยาธมฺมสุนทร (จรินิทร อาบ คำ) (2554) ได้กล่าวถึงการพัฒนามนุษย์ตามหลัก ไตรสิกขาใน การพัฒนามนุษย์ตามหลัก ไตรสิกขา : กรณีศึกษาวัดตากฟ้า อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ระบุว่า ไตรสิกขา หมายถึง การ พัฒนามนุษย์ให้ดำเนินชีวิตดีงามถูกต้อง ทำให้มีวิถีชีวิตที่เป็นมรรค เป็นทางดำเนินชีวิต หรือวิถีชีวิต ที่ถูกต้องดีงามของมนุษย์ เริ่มจากการรักษาศีล เพื่อขัดเกลาพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตของ ตนเองให้บริสุทธิ์ รวมถึงการฝึกหัดการอยู่ร่วมกันของเพื่อนร่วมงานให้มีความเกื้อกูลต่อกัน และ กระบวนการที่สำคัญในการศึกษาต้อง พัฒนาตนเองให้บริบูรณ์ด้วยศีลสมาธิและปัญญา เพื่อพัฒนา ตนเองและสังคมไปสู่เป้าหมาย สูงสุดในปัจจุบันและอนาคต อนึ่งไตรสิกขาเป็นกระบวนการที่สำคัญ ในการพัฒนามนุษย์ คือการจัดตั้งระบบระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตและการอยู่ ร่วมกันของมนุษย์ ซึ่งเนื้อหาสาระที่สำคัญของไตรสิกขานั้นได้สอดแทรกอยู่ในหลักธรรมต่าง ๆ

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มคุณภาพการศึกษาหนองคัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่า ผู้บริหารควรมีการจัดการวัดผลและประเมินผลโดยที่ไม่มีความลำเอียงหรือไม่เอื้ออำนาจให้กับฝ่าย ใดๆ โดยเฉพาะ ความเป็นปกติและยึดหลักยุติธรรมอย่างเป็นรูปธรรมในการดำเนินงานของ สถานศึกษา ผู้บริหารควรมีจิตมุ่งมั่น และเอาใจใส่ในการทำหน้าที่ของตนเอง โดยให้ความสำคัญกับ การส่งเสริมและสนับสนุนครูให้เข้าใจการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีประโยชน์ต่อผู้เรียน มีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยการเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่จำเป็นให้กับบุคลากรและ นักเรียน ผู้บริหารควรมีความรู้ความสามารถและเข้าใจถูกต้องในการดำเนินการต่างๆ ใน สถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การบริหารองค์กรด้วยหลักไตรสิกขาเป็นกระบวนการที่นำหลักธรรมพระพุทธศาสนา (ไตรสิกขา) มาประยุกต์ใช้ในการบริหารและพัฒนาสถานศึกษา หลักไตรสิกขานั้นการจัดสภาพทุก ด้านในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนให้คนในองค์กรพัฒนาตามหลักพุทธธรรมอย่างบูรณาการ ส่งเสริม

ให้เกิดความเจริญงอกงามตามลักษณะแห่งปัญญา หลักไตรสิกขานี้ช่วยให้องค์กรและสถานศึกษาเกิดความสุขในการทำงาน และสร้างความสำเร็จในการบริหาร ความสุขที่เกิดจากการทำงานที่มีความสุขจะส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในที่ทำงาน และเกิดความรู้สึกที่ดีต่องานที่ได้รับมอบหมาย นอกจากนี้ การบริหารองค์กรสถานศึกษาที่มีกระบวนการพัฒนาด้วยหลักไตรสิกขายังเป็นส่วนหนึ่งของวิสัยทัศน์ในการบริหารองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- พระครูวิธานสุนทร (จรินทร์ อาบคำ). (2554). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา: กรณีศึกษาวัดตากฟ้า อำเภอดงพิกุล จังหวัดนครสวรรค์. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2532). การศึกษาที่สากลบนพื้นฐานแห่งภูมิปัญญาไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
- พระธนากร วชิรธมโม (โพธิ์วัน). (2554). การบริหารงานบุคลากรการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตบางกอกใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

